

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI

Çevresel Etki Değerlendirmesi,

İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ

Dindar ORMANOĞLU
Enerji Yatırımları Şube Müdürü

ARALIK 2011

İçerik

● Türkiye'de ÇED'in Gelişimi

● ÇED Yönetmeliği Uygulamaları

● ÇED İzleme-Kontrol Faaliyetleri ve İdari Yaptırımlar

● AB Mevzuatına Uyum

ÇED, İZİN VE DENETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ALTYAPI
YATIRIMLARI
ÇED VE
STRATEJİK
ÇED DAİRESİ
BAŞKANLIĞI

ENDÜSTRİYEL
YATIRIMLAR
ÇED DAİRESİ
BAŞKANLIĞI

ÇED İZLEME
VE ÇEVRE
DENETİMİ
DAİRESİ
BAŞKANLIĞI

ÇEVRE
YETERLİK
HİZMETLERİ
DAİRESİ
BAŞKANLIĞI

İZİN VE LİSANS
DAİRESİ
BAŞKANLIĞI

ÖLÇÜM VE
İZLEME
DAİRESİ
BAŞKANLIĞI

ÇEVRE
ENVANTERİ VE
BİLGİ
YÖNETİMİ
DAİRESİ
BAŞKANLIĞI

YÖNETİM
HİZMETLERİ
DAİRESİ
BAŞKANLIĞI

Çevresel Etki Değerlendirmesi

- ❖ Kalkınmanın gereği olan faaliyetlerin çevre üzerinde olan olumsuz etkilerini baştan belirleyebilmek,
- ❖ Bu olumsuzluklar ortaya çıkmadan önce gerekli önlemleri tespit etmek,
- ❖ Kalkınmanın sürdürülebilirliğini sağlamak,

amacıyla dünyada başlatılan çevre sorunlarını tespit ve önleme çalışmalarıdır.

ÇED'in Tanımı

ÇED; gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülen çalışmalardır.

Türkiye’de ÇED’in Gelişimi

- ❖ 11.08.1983 tarih ve 18132 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 2872 sayılı “ÇEVRE KANUNU” nun 10. maddesi;

“Çevresel Etki Değerlendirmesi;

Madde 10- Gerçekleştirmeyi planladıkları faaliyetleri sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek kurum, kuruluş ve işletmeler bir *Çevresel Etki Değerlendirme Raporu* hazırlarlar. Bu raporda çevreye yapılabilecek tüm etkiler göz önünde bulundurularak çevre kirlenmesine sebep olabilecek atık ve artıkların ne şekilde zararsız hale getirilebileceği ve bu hususta alınacak önlemler belirtilir. Çevresel Etki Değerlendirme Raporunun hangi tip projelerde isteneceği, ihtiva edeceği hususları ve hangi makamca onaylanacağına dair esaslar yönetmelikte belirlenir.”

Türkiye’de ÇED’in Gelişimi

- ❖ “Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği” ilk kez 1993 yılının Şubat ayında yürürlüğe girmiştir.

- ❖ ÇED Yönetmeliği;
 - 23.06.1997
 - 06.06.2002
 - 16.12.2003
 - 17.07.2008
 - ve son olarak 30.06.2011 tarihinde revize edilerek bugünkü şeklini almış ve halen uygulanmaktadır.

ÇED Yönetmeliği Uygulamaları

ÇED Yönetmeliği kirletici vasıflarına göre iki ek liste içermektedir.

ÇEVRESEL ETKİ
DEĞERLENDİRMESİ
UYGULANACAK
PROJELER LİSTESİ
(EK-I)

Çevre ve
Şehircilik
Bakanlığı

SEÇME-ELEME
KRİTERLERİ
UYGULANACAK
PROJELER LİSTESİ
(EK-II)

2008/10 No'lu
Genelge ile İl
Müdürlüklerine
devredilmiştir.

KAPSAMDIŞI

Merkez ve
Taşra Teşkilatı

ÇED İZLEME-KONTROL FAALİYETLERİ

Çevresel Etki Değerlendirmesine tabi projeler

- ❖ EK-I listesinde yer alan projelere,
- ❖ Seçme Eleme Kriterlerine tabi olup (EK-2) "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gereklidir" kararı verilen projelere,
- ❖ Yönetmelik kapsamında ya da kapsamı dışında bulunan projelere ilişkin kapasite artırımı ve/veya genişletilmesi halinde, kapasite artışı toplamı Yönetmeliğin EK-I'inde belirtilen eşik değer veya üzerindeki projelere,

Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hazırlanması zorunludur.

- ❖ Olağan üstü durumlar ve özel hükümler- Madde 24 (b) bendi kapsamındaki projeler,

"Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğine tabi olmayan veya Seçme Eleme Kriterlerine tabi projelere kredi almak ve benzeri finansal nedenlerle proje sahibinin talebi üzerine Bakanlığın uygun gördüğü projeler,"

için uygulanacak prosedür Bakanlıkça belirlenir.

EK- I LİSTESİ

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ UYGULANACAK PROJELER LİSTESİ

- ❖ 2- Termik güç santralleri:
- ❖ a) Toplam ısı gücü 300 MWt (Megawatt termal) ve daha fazla olan termik güç santralleri ile diğer yakma sistemleri,
- ❖ b) Nükleer güç santralleri ve diğer nükleer reaktörlerin kurulması ve sökümü (max. gücü sürekli termik yük bakımından 1 kilovattı aşmayan, atom çekirdeği parçalanabilen ve çoğalan maddelerin dönüşümü, üretimi amaçlı araştırma projeleri hariç).
- ❖ 13- 10 milyon m³/yıl ve üzeri yeraltı suyu çıkarma veya suyu yeraltında depolama projeleri.
- ❖ 14- Boru ile içme suyu taşımaları dışında kalan büyük su aktarma projeleri:
- ❖ a) Olası su sıkıntısını önlemek amacı ile akarsu havzaları arasında, 100 milyon m³/yıl ve üzeri su aktarma projeleri,
- ❖ b) (a) bendi dışında uzun dönemli yıllık ortalama akışı 2 milyar m³ ü aşan bir akarsu havzasından söz konusu akışın % 5'i ve üzeri miktarda su aktarma projeleri.

- ❖ 15- Su depolama tesisleri (Göl hacmi 10 milyon m³ ve üzeri olan baraj ve göletler.).
- ❖ 16- Kurulu Gücü 25 MWm ve Üzeri Olan Nehir Tipi Santraller.
- ❖ 16- Kurulu gücü 25 MW ve üzeri olan nehir tipi santraller.(Değişiklik Madde 16)
- ❖ 32- 154 kV (kilovolt) ve üzeri gerilimde 15 km'den uzun enerji iletim tesisleri (iletim hattı, trafo merkezi, şalt sahaları).

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ UYGULANACAK PROJELER

Yönetmeliğin Ek-3 Formatına göre Proje Tanıtım Genel Formatı ile Bakanlığa Başvuru Yapılır.

ÇED Başvurusunun yapıldığı, ÇED Sürecinin başladığı ve Halkın ÇED Süreci Boyunca Bakanlığa ve Valiliğe görüş ve önerilerini iletebileceği halka Valilikçe duyurulur.

Proje Tanıtım Genel Formatı'nın formata uygunluğunun değerlendirilmesi

İnceleme ve Değerlendirme Komisyonu'nun ilgili kamu kurum ve kuruluşlarını, üniversiteleri, sivil toplum kuruluşlarını içerecek biçimde kurulması. Halkın Katılımı Toplantısı yeri ve tarihinin belirlenmesi.

Faaliyet sahibi en az 10 gün önce Halkın Katılımı Toplantısı Tarihini yerel ve ulusal gazetelerde ilan etmek yoluyla duyuracaktır.

Halkın Katılımı Toplantısı

Valilik, halkın katılımı toplantısı ile halkın görüş ve önerilerini bildirebileceği süreç ile ilgili zamanlama takvimini ve iletişim bilgilerini halka duyurur. Halkın görüş ve önerileri zamanlama takvimi içerisinde komisyona sunulur.

Bilgilenme, Kapsam ve Özel Format Belirleme Toplantısı

ÇED Raporu Formatı Hazırlanırken Halkın Görüş ve Önerileri Dikkate Alınır.

ÇED Raporu Özel Formatı Proje Sahibine verilir.

ÇED Raporu'nun Bakanlığa sunulması.

ÇED Raporu verilen Özel Formata göre kontrol edilir.

ÇED Raporu özel formatına uygunsuzluk tespit edilirse Rapor Faaliyet Sahibine iade edilir.

Eksikliklerin giderilmesini müteakip Raporun Bakanlığa sunulması.

ÇED Sürecinin tamamında ve Karar Alma aşamasında Halkın Görüş ve Önerileri Dikkate alınmaktadır. Halk ÇED'e ilişkin verilen karar ile ilgili olarak mahkemeye başvurma hakkına sahiptir.

ÇED Raporu Formata Uygun Hazırlanmış.

ÇED Raporu Bakanlıkta ve Valilikte görüşe açılır, uygun yöntemlerle ilan edilir.

İnceleme ve Değerlendirme Komisyonu Toplantıları

ÇED Raporu Nihai Edilir.
(Nihai Raporun Bakanlığa sunulması)

Nihai ÇED Raporu 10 işgünü Süre ile Bakanlıkta ve Valilikte halkın görüş ve önerilerini almak üzere görüşe açılır.

ÇED
Olumsuz
Kararı

ÇED OLUMLU KARARI

Valilik, alınan kararın içeriğini, karara esas gerekçelerini ve halkın görüş ve önerilerinin Nihai Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporuna yansıtıldığını uygun araçlarla halka duyurur.

Seçme Eleme Kriterlerine tabi projeler

- ❖ EK-II listesinde yer alan projeler,
- ❖ Yönetmelik kapsamında ya da kapsamı dışında bulunan projelere ilişkin kapasite artırımı ve/veya genişletilmesi halinde, kapasite artış toplamı Yönetmeliğin EK-II'sindeki eşik değer veya üzerindeki projeler, seçme eleme kriterlerine tabidir.
- ❖ Seçme, eleme kriterleri: Proje Tanıtım Dosyasının hazırlanmasında esas alınacak (Yönetmeliğin EK-IV'ünde yer alan) kriterleri ifade eder.

Seçme Eleme Kriterlerine tabi projeler

1. Projenin özellikleri

Projenin iş akım şeması, kapasitesi, kapladığı alan, teknolojisi, çalışacak personel sayısı, doğal kaynakların kullanımı, atık üretimi miktarı ve atıkların özellikleri, kaza riski, alınacak tedbirler.

2. Projenin yeri

Mevcut arazi kullanımı ve kalitesi, EK-V deki Duyarlı Yöreler listesi gereğince korunması gereken alanlar.

3. Projenin ve yerin alternatifleri

Özet, sonuçlar ve genel değerlendirme

EKLER:

Planlar ve haritalar

EK- II LİSTESİ

SEÇME-ELEME KRİTERLERİ UYGULANACAK PROJELER LİSTESİ (Ek- 1 Listesinde Yer Alan Alt Sınırlar Bu Listede Üst Sınır Olarak Alınır)

- ❖ 37- Akarsu yatakları ile ilgili projeler;
- ❖ a) Akarsu Havzaları Arasında Su Aktarma Projeleri (EK-I'de yer almayanlar),
- ❖ b) Akarsu Yataklarının Düzenlenmesi (kuru dereler ve mevsimsel akış gösteren dereler hariç),”
- ❖ 27- Alt yapı tesisleri: (Değişiklik 37.madde)
- ❖ a) Akarsu havzaları arasında su aktarma projeleri (EK-I'de yer almayanlar),
- ❖ c) Akarsu yataklarının düzenlenmesi (kuru dereler ve mevsimsel akış gösteren dereler hariç),
- ❖ l) 1 milyon m³/yıl ve üzeri yeraltı suyu çıkarma veya yeraltında depolama projeleri,
- ❖ m) Su depolama tesisleri (göl hacmi 5 milyon m³ ve üzeri baraj ve göletler),
- ❖ 32- Kurulu Gücü 0-25 MWm Arasında Olan Nehir Tipi Santraller.
- ❖ 28- Kurulu gücü 0,5 MW ve üzeri olan nehir tipi santraller. (Değişiklik 32.Madde)

- ❖ 33 10 MWe ve üzeri Rüzgâr enerji santralleri.”
- ❖ 29- 10 MW ve üzeri Rüzgâr enerji santralleri. (Değişiklik Madde 33)
- ❖ 34- Jeotermal Kaynak Kullanarak Enerji Üreten Ve Kurulu Gücü 5 Mwe Ve Üzerindeki Tesisler”
- ❖ 30- Jeotermal kaynağın çıkartılması ve jeotermal enerji kullanan tesisler (Isı kapasitesi 5MWt-megawatt termal ve üzeri). (Değişiklik Madde 34)
- ❖ 35- Elektrik, Gaz, Buhar Ve Sıcak Su Elde Edilmesi Ve/Veya Nakledilmesi İçin Kurulan Endüstriyel Tesisler (20 Mwt – 300 Mwt Arası).”
- ❖ 31- Elektrik, gaz, buhar ve sıcak su elde edilmesi ve/veya nakledilmesi için kurulan endüstriyel tesisler (10 MW ve üzeri).(Değişiklik Madde 35)
- ❖ 38- 154 kV üzeri gerilimdeki enerji iletim tesisleri (5 Km ve üzeri).
- ❖ 32- 154 kV üzeri gerilimdeki enerji iletim tesisleri (5 Km ve üzeri). (Değişiklik Madde 38)

1993-2011 Yılları arasında verilen ÇED Kararlarının Sektörel Dağılımı

SEKTÖRLER	ÇED OLUMLU	ÇED OLUMSUZ	ÇED GEREKLİ DEĞİLDİR	ÇED GEREKLİDİR
SANAYİ	298	5	3666	19
ENERJİ	431	1	1968	80
MADEN	526	14	17076	310
ATIK-KİMYA	346	5	3086	17
TARIM-GIDA	159	2	4215	20
ULAŞIM-KIYI	214	3	627	8
TURİZM-KONUT	186	2	2358	7
TOPLAM	2160	32	32996	461

1993-2011 Yılları arasında verilen ÇED Kararları

YIL	SEKTÖRLER														15.09.2011		
	SANAYİİ		ENERJİ		MADEN		ATIK-KİMYA		TARIM GIDA		ULAŞIM KIYI		TURİZM KONUT		TOPLAM		
	ÇED Olumlu	ÇGD	ÇED Olumlu	ÇGD	ÇED Olumlu	ÇGD	ÇED Olumlu	ÇGD	ÇED Olumlu	ÇGD	ÇED Olumlu	ÇGD	ÇED Olumlu	ÇGD	ÇED Olumlu	ÇGD	ÇG
....-1998	70	312	14	25	157	1903	36	188	23	292	26	98	54	171	380	2989	153
1999	15	32	13	4	9	336	5	26	4	87	7	13	7	26	60	524	11
2000	12	42	23	4	32	516	7	38	6	101	6	18	22	45	108	764	15
2001	21	58	24	9	23	513	24	77	5	112	4	21	18	69	119	859	12
2002	24	66	16	20	24	600	23	136	5	146	5	21	18	79	115	1068	6
2003	4	215	14	28	18	877	23	196	6	223	13	37	1	139	79	1715	3
2004	3	248	18	68	17	1155	23	230	8	238	12	49	5	134	86	2122	7
2005	10	204	17	117	16	1305	26	338	8	237	14	57	12	200	103	2458	10
2006	14	210	16	180	21	1806	40	526	4	400	17	72	10	247	122	3441	28
2007	35	426	43	233	40	2068	34	436	14	573	28	75	18	403	212	4214	82
2008	24	454	59	248	46	1734	33	347	14	562	24	74	17	238	217	3657	32
2009	17	413	58	648	48	1717	35	202	24	345	17	29	2	197	201	3551	51
2010	39	655	85	285	57	1754	25	239	22	662	26	45	0	290	254	3931	42
2011	10	331	31	99	18	792	12	107	16	237	15	18	2	120	104	1704	9
TOPLAM	298	3666	431	1968	526	17076	346	3086	159	4215	214	627	186	2358	2160	32997	461

Yeterlik Belgesi Tebliği

Amacı,

1. ÇED Başvuru Dosyası
2. ÇED Raporu
3. Proje Tanıtım Dosyası hazırlayacak kurum ve kuruluşlara yeterlik belgesi verilmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Yasal Dayanađı

Tebliđ, **17/7/2008** tarihli ve **26939** sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan ÇED Yönetmeliği'nin 18 ve 26. maddesine dayanılarak hazırlanmış olup, 18.12.2009 tarihli ve 27436 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

ÇED İzleme-Kontrol

❖ ÇED İzleme Nedir?

“İzleme ve kontrol "*Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir*" veya "*Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu*" kararı alındıktan sonra, projenin inşaat, işletme ve işletme sonrası aşamalarında, kararın verilmesine esas teşkil eden şartlar doğrultusunda ve çevre değerlerini olumsuz etkilemeyecek biçimde yürütülmesinin sağlanması için yapılan çalışmaların bütününü ifade eder”

İzleme-kontrol teknik, bilimsel, sosyo-politik ve yönetimsel açıdan pek çok amaca hizmet eder

- ❖ Uygulamaya geçmiş projelerin onaylanan raporda belirtilen şekilde işletilip işletilmediği, ilgili çevre mevzuatına uygun çalışılıp çalışılmadığı kontrol edilir.
- ❖ Yapılan çalışmalar sonunda raporda belirtilenlerin doğru çıkması, ÇED prosesine geri bildirim yoluyla katkıda bulunulması gelecekte planlanan projeler için yöntem ve teknik geliştirmek adına önemlidir.
- ❖ Sürekli yapılan izleme-kontrol çalışmaları projenin çevre üzerine gerçek etkileri ile ilgili olarak kamu bilincini artırır.
- ❖ Çevresel etki değerlendirme sürecine geri bildirim sağlar
- ❖ Geçmiş deneyimlerden ders çıkartılması ve gelecekteki çalışmalarda bu deneyimleri kullanma olanağı sağlar.
- ❖ ÇED'de birbirini tekrarlayan çalışmalar ve bazı gereksiz analizler yapılmasını engeller, para ve zaman tasarrufu sağlar.

Sektörel İzleme Formları

İzleme ve kontrollerde ülke çapında uygulamada birlikteliği sağlamak üzere 2009 yılında 10 sektör için, 2010 yılında 11 sektör için sektörel izleme kontrol formları hazırlanmış ve yayınlanmıştır.

2009 YILINDA YAYINLANAN FORMLAR

- Madencilik Faaliyetleri
- Barajlar ve Hidroelektrik Santraller
- Çimento Fabrikası
- Kıyı Tesisleri
- Tekstil Tesisi
- Toplu Konut Projeleri
- Atık Bertaraf Tesisleri
- Et Entegre Tesisi
- Termik Santraller
- Balık Çiftlikleri

2010 YILINDA YAYINLANAN FORMLAR

- Cevher Hazırlama Tesisleri
- Süt ve süt ürünleri Üretim Tesisleri
- Zeytinyağı Üretim Tesisleri
- Et Entegre Tesisleri
- Gübre Üretim Tesisleri
- İlaç Fabrikaları
- Kimyasal Tesisler
- Kireç Fabrikaları
- Patlayıcı ve parlayıcı Maddelerin Üretildiği Tesisler
- Rafineri Projeleri
- Büyük ve Küçükbaş Hayvan Yetiştirme Tesisleri

Yıllara Göre ve Sektörel Olarak İzlenen Faaliyetler

TÜM YILLAR			
SEKTÖR	ÇED Olumlu	ÇGD	TOPLAM
Sanayi	125	506	631
Enerji	72	222	294
Maden	130	1466	1596
Atık-Kimya	118	349	467
Tarım-Gıda	49	341	390
Ulaşım-Kıyı	39	26	65
Turizm Konut	26	61	87
TOPLAM	559	2971	3530

DÖNEMLER			
SEKTÖR	2003-2008	2008	2009
Sanayi	263	97	83
Enerji	23	21	38
Maden	346	332	366
Atık-Kimya	196	79	98
Tarım-Gıda	209	46	69
Ulaşım-Kıyı	20	12	14
Turizm Konut	62	6	12
TOPLAM	1119	593	680

ÇED Sürecinde İdari Yaptırım

16.12.2003 tarih ve 25318 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği

Madde 19- a) ÇED Olumlu Kararı yada ÇED Gerekli Değildir Kararı alınmadan yatırıma başlandığının tespit edilmesi durumunda, ÇED'e tabi projelerin Bakanlık, Seçme Eleme Kriterlerine tabi projelerin Valilik tarafından yatırımı durdurulur. ÇED Olumlu yada ÇED Gerekli değildir kararı alınmadıkça durdurma kararı kaldırılmaz.

Madde 19- b) ÇED Raporu veya Proje Tanıtım dosyasında taahhüt edilen hususlara uyulmadığının tespit edilmesi durumunda söz konusu taahhütlere uyulması için Bakanlıkça da uygun görülmesi halinde Valilikçe bir defaya mahsus olmak üzere süre verilebilir. Bu süre sonunda taahhüt edilen hususlara uyulmaz ise yatırım durdurulur. Yükümlülükleri yerine getirilmedikçe durdurma kararı kaldırılmaz.

ÇED Sürecinde İdari Yaptırım

13.05.2006 tarihli ve 26167 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren, 26.04.2006 tarihli ve 5491 sayılı “ Çevre Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”

- ❖ **15. Maddesinin (Değişik: 26/4/2006-5491/12md.)üçüncü fıkrası** Çevresel Etki Değerlendirmesi incelemesi yapılmaksızın başlanan faaliyetler **Bakanlıkça**, Proje Tanıtım Dosyası hazırlanmaksızın başlanan faaliyetler ise mahallin **en büyük mülki amiri** tarafından süre verilmeksizin durdurulur.

Süre verilmesi ve faaliyetin durdurulması, bu kanunda öngörülen cezaların uygulanmasına engel teşkil etmez.

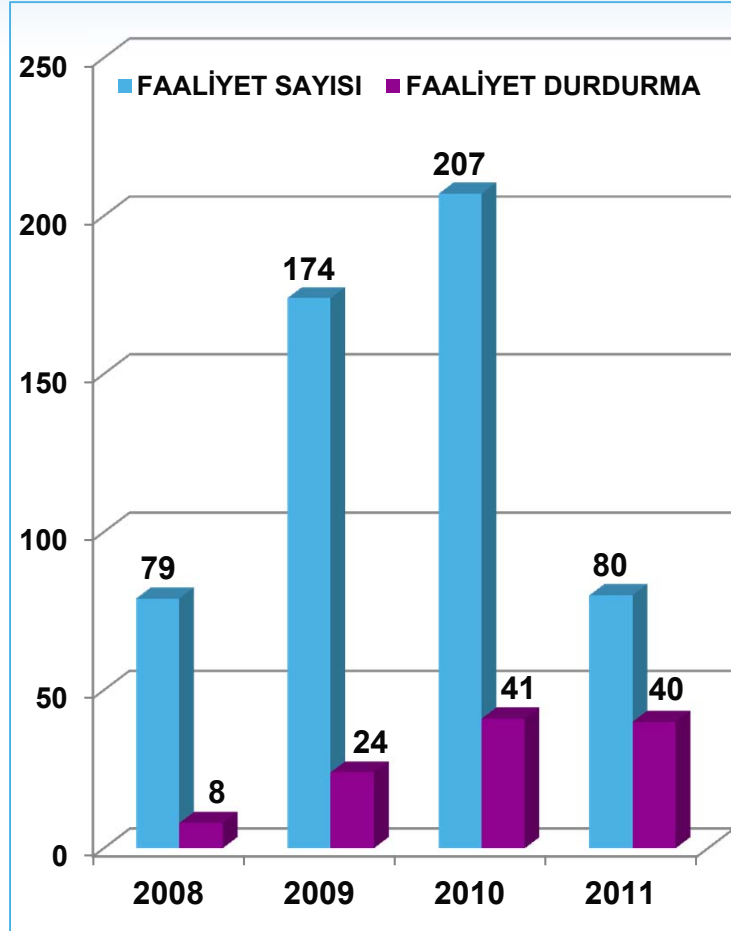
- ❖ **20. Maddenin (Değişik: 26/4/2006-5491/14 md.) e bendi birinci fıkrası** Çevresel Etki Değerlendirmesi sürecine başlamadan veya bu süreci tamamlamadan inşaata başlayan ya da faaliyete geçenele yapılan proje bedelinin yüzde ikisi oranında idari para cezası verilir. Cezaya konu olan durumlarda yatırımcı faaliyet alanını eski hale getirmekle yükümlüdür

- ❖ **20. Maddenin (Değişik: 26/4/2006-5491/14 md.) e bendi ikinci fıkrası** Çevresel Etki Değerlendirmesi sürecinde verdikleri taahhünameye aykırı davrananlara, her bir ihlal için 14.244 TL idari para cezası verilir.

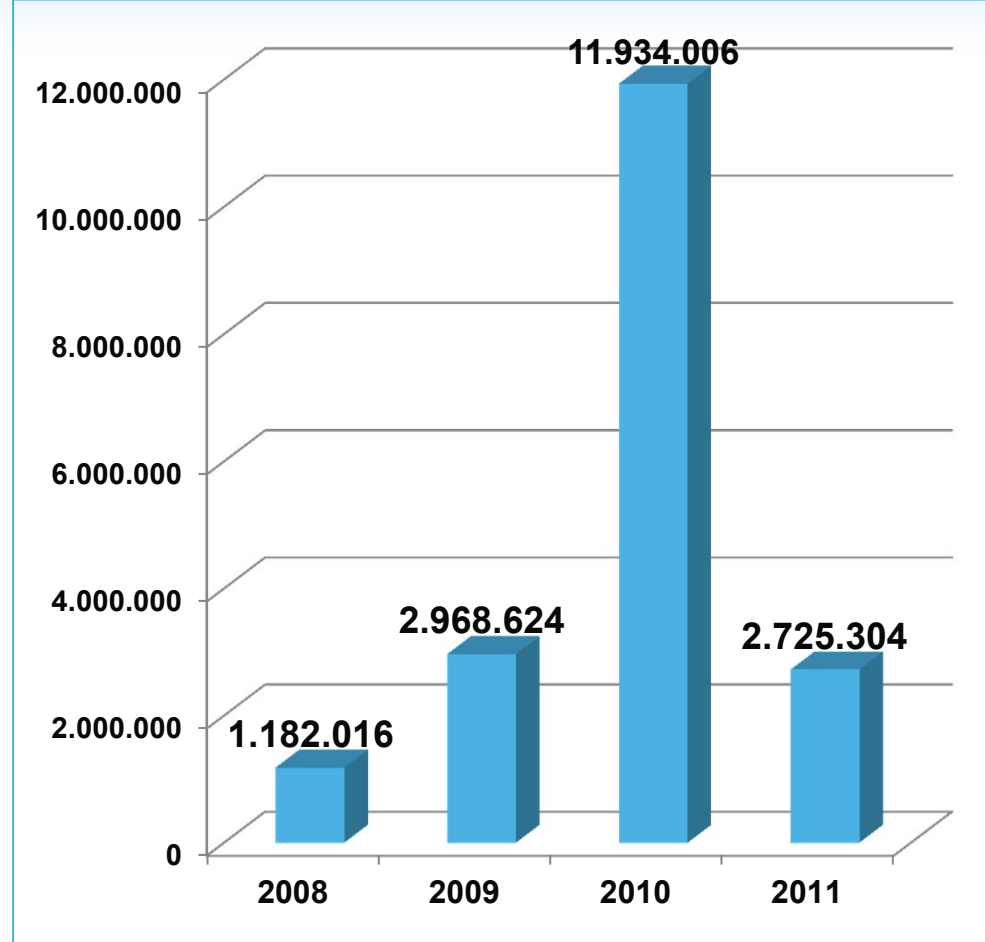
- ❖ **24. Maddenin (Değişik: 26/4/2006-5491/16 md.) ikinci fıkrası** Bu Kanunda öngörülen idari yaptırım kararları bakanlık merkez teşkilatında genel müdürler, taşra teşkilatında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerince verilir.

İdari Yaptırımlar

İdari Yaptırım Uygulanan Faaliyet Sayısı

İdari Para Cezası (TL)

AB Mevzuatına Uyum

❖ Katılım Ortaklığı Belgesi – (14 Nisan 2003)

Avrupa Komisyonu tarafından kabul edilen nihai metnin **“üyelikten kaynaklanan yükümlülükleri üstlenebilme yeteneği”** bölümünün çevre başlığı altında yer alan Çevresel etki Değerlendirmesi Direktifi'nin etkili biçimde uygulanması ile ilgili olarak, Genel Müdürlüğümüz tarafından uyum çalışmaları yürütülmüştür.

Avrupa Komisyonu tarafından kabul edilen bu nihai metne dayanarak, prosedürel anlamda AB ÇED Direktifi ile uyumlu bulunan 16 Aralık 2003 tarih ve 25318 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren ÇED Yönetmeliği'nin “tam uyumlaştırılması” hususu “sınıraşan etkiler” konusunun da ulusal mevzuata yansıtılmasını gerekliliği doğmuştur.

Bu kapsamda, Türk ÇED sistemini, AB ÇED Direktifi (85/337/EEC) ile uyumlaştırmak ve 2003/35/EC Numaralı AB Direktifinde belirtilen Halkın Katılımı ile ilgili hükümlerin Türk ÇED Yönetmeliğine yansıtılmasını sağlamak amaçlarıyla, ÇED Yönetmeliği revizyonu gerçekleştirilmiştir (17.07.2008).

AB Mevzuatına Uyum-Revizyonlar

❖ Tanımlarda

Halk ve İlgili halk tanımları eklenmiştir.

❖ Halkın Katılımında

- Halkın Katılımı Toplantısı ile halkın görüş ve önerilerini bildirebileceği süreç ile ÇED sürecine dair ilgili zamanlama takvimini ve iletişim bilgilerini ilgili halka duyurulacağı,
- İDK'nın nihai edilen ÇED Raporu ile ilgili nihai edilme gerekçeleri ve Nihai ÇED Raporu'nun10 işgünü süre ile halkın görüş ve önerilerine açılması,
- Alınan kararın içeriğini, buna bağlı şartlar (ile) karara esas gerekçeleri ve ilgili halkın görüş ve önerilerinin ÇED Raporuna nasıl yansıtıldığının yöre halkına duyurulması, hususları eklenmiştir.

❖ Kapasite Artışlarında Revizyon

- Kapasite Değişikliklerinde “tüm değişikliklere EK-2 Prosedürü uygulanması” hususu; “EK-1 Listesindeki eşik değerler kadar artış var ise ÇED Prosedürü uygulanması” olarak değiştirilmiştir.

❖ EK Listelerde Revizyon

30.06.2011 tarih ve 27980 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren “Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” sınıraşan hususlar hariç AB ÇED Direktifi ile tam uyumludur.

RÜZGAR ENERJİ SANTRALI ÇED RAPORU ÖZEL FORMATI

❖ **Başlık Sayfası**

- ❖ Proje sahibinin adı, adresi, telefonu, faks nosu:
- ❖ Projenin adı:
- ❖ Proje Bedeli :
- ❖ Proje için seçilen yerin açık adresi (İli, İlçesi, Mevkii):
- ❖ Proje için seçilen yerin Koordinatları, Zone :
- ❖ Projenin ÇED Yönetmeliği Kapsamındaki yeri (Sektörü, alt sektörü):
- ❖ Dosyayı/Raporu hazırlayan kuruluşun adı, adresi, telefonu, faks nosu:
- ❖ Yeterlik Belgesi Numarası, tarihi,
- ❖ Raporun Sunum Tarihi:

❖ **İçindekiler Listesi:**

❖ **Projenin Teknik Olmayan Özeti:**

- ❖ **Bölüm I: Projenin Tanımı ve Amacı** (Proje konusu faaliyetin tanımı, ömrü, hizmet amaçları, pazar veya hizmet alanları ve bu alan içerisinde ekonomik ve sosyal yönden ülke, bölge ve/veya il ölçeğinde önem ve gereklilikleri:)

❖ **Bölüm II: Proje İçin Seçilen Yerin Konumu**

- ❖ **II.1.** Faaliyet ünitelerinin arazi kullanım haritası üzerinde gösterimi yerleşim alanlarına mesafesi.
- ❖ **II.2.** Proje kapsamındaki faaliyet ünitelerinin konumu (Bütün idari ve sosyal ünitelerin, teknik alt yapı ünitelerinin proje alanı içindeki konumlarının vaziyet planı üzerinde gösterimi,

❖ **Bölüm III : Projenin Ekonomik Ve Sosyal Boyutları**

- ❖ **III.1.** Projenin Gerçekleşmesi İle İlgili Finans Kaynakları
- ❖ **III.2.** Projenin Gerçekleşmesi İle İlgili İş Akım Şeması veya Zamanlama Tablosu
- ❖ **III.3.** Projenin Fayda-Maliyet Analizi
- ❖ **III.4.** Proje kapsamında olmayan ancak projenin gerçekleşmesine bağlı olarak, yatırımcı firma veya diğer firmalar tarafından gerçekleştirilmesi tasarlanan diğer ekonomik, sosyal ve altyapı faaliyetleri:
- ❖ **III.5.** Kamulaştırma,
- ❖ **III.6.** Diğer hususlar.

❖ **Bölüm IV : Rüzgar Enerjisi Santralından Etkilenecek Alanın Belirlenmesi Ve Bu Alan İçindeki Mevcut Çevresel Özelliklerin açıklanması**

- ❖ **IV.1.** Projeden etkilenecek alanın belirlenmesi. (etki alanının nasıl ve neye göre belirlendiği açıklanacak ve etki alanı harita üzerinde gösterilecek)
- ❖ **IV.2.** Fiziksel ve Biyolojik Çevrenin Özellikleri ve Doğal Kaynakların Kullanımı.
- ❖ **IV.2.1.** Rüzgar Enerjisi Santral yerlerinin ve EİH Hat güzergahının jeolojik özellikler (Tektonik hareketler, topografik özellikler, mineral kaynaklar, heyelan, benzersiz oluşumlar, çığ, sel, kaya düşmesi vb.1/25000'lik jeoloji haritası ve kesitler)
- ❖ **IV.2.2.** Toprak Özellikleri ve Kullanım Durumu (Toprağın arazi kullanım kabiliyeti sınıflaması, erozyon, mera, çayır, toprağın mevcut kullanım durumları vb.),
- ❖ **IV.2.3.** Tarım Alanları (Tarımsal gelişim proje alanları, Özel mahsul plantasyon alanları, sulu ve kuru tarım arazilerinin büyüklüğü, ürün desenleri ve bunların yıllık üretim miktarları)
- ❖ (*) Bu bölümde proje için seçilen yerin çevresel özellikleri verilirken etki alanı dikkate alınmalıdır. Bu bölümde sıralanan hususlar itibarı ile açıklanırken, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından, araştırma kurumlarından, üniversitelerden veya benzeri diğer kurumlardan temin edilen bilgilerin hangi kurumdan ve kaynaktan alındığı raporun notlar bölümünde belirtilir veya ilgili harita, doküman vb. belgeye işlenir. Proje sahibince kendi araştırmalarına dayalı bilgiler verilmek istenirse, bunlardan kamu kurum ve kuruluşların yetkileri altında olanlar için ilgili kurum ve kuruluşlardan bu bilgilerin doğruluğunu belirten birer belge alınarak rapora eklenir.
- ❖ **IV.2.4.** Orman Alanları (ağaç türleri ve miktarları, kapladığı alan büyüklükleri ve kapallığı, bunların mevcut ve planlanan koruma ve/veya kullanım amaçları, Orman yangınlarına karşı alınacak önlemler),
- ❖ **IV.2.5.** Koruma Alanları (Milli Parklar, Tabiat Parkları, Sulak Alanlar, Tabiat Anıtları, Tabiatı Koruma Alanları, Yaban Hayatı Korunma Alanları, Biyogenetik Rezerv Alanları, Biyosfer Rezervleri, Doğal Sit ve Anıtlar, Arkeolojik, Tarihi, Kültürel Sittler, Özel Çevre Koruma Bölgeleri, Özel Korunma Alanları, Turizm Alan ve Merkezleri, Mer'a Kanunu kapsamındaki alanlar.)

- ❖ **IV.2.6.** Flora ve Fauna (Türler, endemik özellikle lokal endemik bitki türleri, doğal olarak yaşayan hayvan türleri, ulusal ve uluslararası mevzuatla koruma altına alınan türler; nadir ve nesli tehlikeye düşmüş türler ve bunların yaşama ortamları, av hayvanlarının adları, popülasyonları ve bu türler için alınan Merkez Av Komisyonu Kararları,) Proje alanı üzerindeki vejetasyon tiplerinin ve örnekleme alanlarının bir harita üzerinde gösterilmesi, projede faaliyetten etkilenen canlılar için alınması gereken koruma tedbirleri (inşaat ve işletme aşamalarında).
- ❖ **IV.2.7.** Devletin yetkili organlarının hüküm ve tasarrufu altında bulunan araziler (Askeri Yasak Bölgeler , kamu kurum ve kuruluşlarına belirli amaçlarla tahsis edilmiş alanlar, 25.09.1978 tarih ve 16415 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 7/16349 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile sınırlandırılmış alanlar vb.),
- ❖ **IV.2.8.** Madenler ve Fosil Yakıt Kaynakları (rezerv miktarları, mevcut ve planlanan işletilme durumları, yıllık üretimleri ve bunun ülke veya yerel kullanımlar için önemi ve ekonomik değerleri),
- ❖ **IV.2.9.** Bölgenin genel iklim koşulları, sayılı günler, sıcaklık, yağış ve rüzgar dağılımları,
- ❖ **IV.2.10.** Diğer Özellikler
- ❖ **IV.3. Sosyo - Ekonomik Çevrenin Özellikleri**
- ❖ **IV.3.1.** Yöredeki sosyal altyapı hizmetleri (Eğitim, sağlık, kültür hizmetleri ve bu hizmetlerden yararlanılma durumu)
- ❖ **IV.3.2.** Proje Alanı ve Yakın Çevresindeki Kentsel ve Kırsal Arazi Kullanımları (Yerleşme alanlarının dağılımı, mevcut ve planlanan kullanım alanları, bu kapsamda sanayi bölgeleri, limanlar, konutlar, turizm alanları vb.)
- ❖ **IV.3.3.** Diğer Özellikler
- ❖ **Bölüm V :Projenin Bölüm IV'te Tanımlanan Alan Üzerindeki Etkileri Ve Alınacak Önlemler**
- ❖ (Bu bölümde projenin fiziksel ve biyolojik çevre üzerine etkileri tanımlanır bu etkileri önlemek en aza indirmek ve iyileştirmek için alınacak yasal, idari ve teknik önlemler V.1 ve V.2 başlıkları için ayrı ayrı ve ayrıntılı şekilde açıklanır.)
- ❖ **V.1. Arazinin Hazırlanması, İnşaat ve Tesis Aşamasındaki Faaliyetler, Fiziksel ve Biyolojik Çevre Üzerine Etkileri ve Alınacak Önlemler**
- ❖ **V.1.1.** Arazinin hazırlanması için yapılacak işler kapsamında nerelerde ve ne kadar alanda hafriyat yapılacağı, hafriyat sırasında kullanılacak malzemelerden parlayıcı, patlayıcı, tehlikeli ve toksik olanların taşınmaları, depolanmaları ve kullanımları
- ❖ **V.1.2.** Hafriyat artığı toprak, taş, kum vb maddelerin nerelere taşınacakları veya hangi amaçlar için kullanılacakları,
- ❖ **V.1.3.** Faaliyet ünitelerinin inşası ile ilgili işlemler,
- ❖ **V.1.4.** İnşaat esnasında kırma, öğütme, taşıma ve depolama gibi toz yayıcı işlemler
- ❖ **V.1.5.**Proje kapsamında oluşacak katı atık miktarı ve özellikleri, nasıl bertaraf edileceği,
- ❖ **V.1.6.** Proje kapsamında kullanılacak su miktarları, nereden ve nasıl temin edileceği, bu suların kullanımı sonucu oluşacak atık suların hangi işlemlerden sonra hangi alıcı ortama nasıl verileceği ve bu suların özellikleri,
- ❖ **V.1.7.** Rüzgar Enerji Santralında ve EİH' nda yapılacak topraklama ve paratoner kurulması ile ilgili işlemler,
- ❖ **V.1.8.** Arazinin hazırlanması ve tesislerin inşası sırasında yapılacak işler nedeni ile meydana gelecek gürültünün kaynakları ve seviyesi,
- ❖ **V.1.9.** Arazinin hazırlanması ve inşaat alanı için gerekli arazinin temini amacıyla ortadan kaldırılacak tabii bitki türleri ve ne kadar alanda bu işlerin yapılacağı,
- ❖ **V.1.10.** Arazinin hazırlanması ve inşaat alanı için gerekli arazinin temini amacıyla elden çıkarılacak tarım alanlarının büyüklüğü, bunların arazi kullanım kabiliyetleri ve tarım ürün türleri.
- ❖ **V.1.11.** Arazinin hazırlanmasından başlayarak ünitelerin faaliyete açılmasına dek yerine getirilecek işlerde çalışacak personel için kurulacak şantiye alanı ve diğer teknik/sosyal altyapı ihtiyaçlarının nerelerde ve nasıl temin edileceği,
- ❖ **V.1.12.**Arazinin hazırlanmasından başlayarak ünitelerin faaliyete açılmasına dek sürdürülecek işlerden, insan sağlığı ve çevre için riskli ve tehlikeli olanlar,
- ❖ **V.1.13.** Hat güzergahı ve yakın çevresinde yeraltı ve yerüstünde bulunan kültür ve tabiat varlıklarına (geleneysel kentsel dokuya, arkeolojik kalıntılara, korunması gerekli doğal değerlere) materyal üzerindeki etkilerinin şiddeti ve yayılım etkisinin belirlenmesi,
- ❖ **V.1.14.** Diğer faaliyetler,
- ❖ **V.2. Projenin İşletme Aşamasındaki Faaliyetler, Fiziksel ve Biyolojik Çevre Üzerine Etkileri ve Alınacak Önlemler**
- ❖ **V.2.1.** Faaliyet ünitelerinin özellikleri, boyutları, kapasiteleri vb. diğer bilgiler,
- ❖ **V.2.2.** Rüzgar Enerjisi Santralının ve EİH' nın bakımı için ne gibi işlemler yapılacağı, kullanılacak malzemeler, çıkacak atıkların tür ve miktarları, özellikleri, boyutları, özellikleri ve nasıl bertaraf edileceği,

- ❖ **V.2.3.** Meydana gelen elektrik ve magnetik alanlar ve şiddetleri, etkileri, alınacak önlemler,
- ❖ **V.2.4** Işık yansımalarına karşı alınacak tedbirler,
- ❖ **V.2.5** Güvenliği tehlikeye atabilecek riskler olup olmadığı (kuş göç yolları vs.)
- ❖ **V.2.6.** Hattın ve traфонun haberleşme ile ilgili tesislere (PTT hatları, radyo, TV vericileri vs.) etkileri,
- ❖ **V.2.7.** Orman alanlarına olabilecek etki ve bu etkilere karşı alınacak tedbirlerin tanımlanması,
- ❖ **V.2.8.** Proje ünitelerinin işletilmesi sırasında oluşacak gürültü kaynakları ve alınacak önlemler,
- ❖ **V.2.9.** Proje alanında peyzaj öğeleri yaratmak veya diğer amaçlarla yapılacak saha düzenlemeleri,
- ❖ **V.2.10.** Diğer faaliyetler.
- ❖ **V.3. Çevresel fayda-maliyet analizi**
- ❖ **Bölüm VI : İşletme Faaliyete Kapandıktan Sonra Olabilecek ve Süren Etkiler ve Bu Etkilere Karşı Alınacak Önlemler:**
- ❖ **VI.1.** Arazi Islahı,
- ❖ **VI.2.** Diğer Çalışmalar
- ❖ **Bölüm VII: Projenin Alternatifleri**
- ❖ (Bu bölümde yer seçimi, teknoloji ve alınacak önlemlerin alternatiflerin karşılaştırılması yapılacak ve tercih sıralaması yapılacaktır.)
- ❖ **Bölüm VIII : İzleme Programı**
- ❖ **VIII.1.** Faaliyetin inşaatı için önerilen izleme programı, faaliyetin işletmesi ve işletme sonrası için önerilen izleme programı ve acil müdahale planı,
- ❖ **VIII.2.** ÇED Olumlu Belgesinin verilmesi durumunda, Yeterlik Tebliği'nde "Yeterlik Belgesi alan kurum/kuruluşların yükümlülükleri" başlığının ikinci paragrafında yer alan hususların gerçekleştirilmesi ile ilgili program.
- ❖ **Bölüm IX: Halkın Katılımı**
- ❖ (Projeden etkilenmesi muhtemel yöre halkının nasıl ve hangi yöntemlerle bilgilendirildiği, proje ile ilgili halkın görüşlerinin ve konu ile ilgili açıklamaların ÇED Raporuna yansıtılması)
- ❖ **Bölüm VIII : Sonuçlar**
- ❖ (Yapılan tüm açıklamaların özeti, projenin önemli çevresel etkilerinin sıralandığı ve projenin gerçekleşmesi halinde olumsuz çevresel etkilerin önlenmesinde ne ölçüde başarı sağlanabileceğinin belirtildiği genel bir değerlendirme, proje kapsamında alternatifler arası seçimler ve bu seçimlerin nedenleri)
- ❖ **Ekler :** (Raporun hazırlanmasında kullanılan ve çeşitli kuruluşlardan sağlanan bilgi, belge ve tekniklerden rapor metninde sunulamayanlar,)
- ❖ **Notlar ve Kaynaklar :**
- ❖ ÇED Raporunu hazırlayanların tanıtımı (Adı Soyadı, Mesleği, 1 kişi için 1 sayfayı geçmeyecek şekilde hazırlanmış kısa özgeçmiş, Referansları ve Rapordan sorumlu olduğunu belirten imzası) (bilgilenme kapsam ve özel format belirleme toplantısında, komisyon tarafından ÇED Raporunu hazırlayacak meslek grubunda **İnşaat Mühendisi ve Biyolog** bulunması kararlaştırılmıştır.)

Teşekkürler

